

## Član 2

Prilozi 3 i 4 mijenjaju se i glase:

„PRILOG 3

### UZORKOVANJE I TESTIRANJE

1. Uzorkovanje i testiranje za službeni posebni nadzor radi otkrivanja iz člana 4 st. 1 i 2 ovog pravilnika sprovodi se na sljedeći način:

Uzorkovanje uključuje uzimanje uzorka zemlje po standardnoj stopi odnosno u količini od najmanje 1500 ml zemlje/ha sakupljenog iz najmanje 100/ha cilindričnih uzoraka zemlje dobijenih bušenjem, po mogućnosti u pravougaonoj mreži širine najmanje 5 m i dužine ne više od 20 m između tačaka uzorkovanja pokrivajući cijelu proizvodnu jedinicu. Cijeli uzorak se koristi za dalje ispitivanje, odnosno ekstrakciju cista, identifikaciju vrste i, ako je primjenjivo, određivanje patotipa/grupe virulencije.

Testiranje se sprovodi primjenom sljedećih metoda ekstrakcije štetnog organizma, koje su opisane u relevantnim, validnim i međunarodno priznatim dijagnostičkim protokolima:

a) kad je riječ o ekstrakciji, metode zasnovane na Fenwickovu aparatu, centrifugi Schuiling, elutriatoru Seinhorst ili elutriatoru Kort;

b) kad je riječ o detekciji (otkrivanju) i identifikaciji, primjenjuje se jedno od sljedećeg:

- izdvajanje cisti *Globodera* iz ostataka na osnovu morfologije ciste, nakon čega slijedi identifikacija vrste na osnovu morfologije pojedinačnih cisti i larvi, u kombinaciji sa konvencionalnim PCR testom zasnovanom na metodi Bulman & Marshall, 1997. <sup>(1)</sup> (ako se sumnja na prisustvo *G. tabacum*, može se sprovesti i konvencionalni PCR test zasnovan na metodi Skantar et al., 2007.; <sup>(2)</sup>;

- izdvajanje cisti *Globodera* iz ostataka na osnovu morfologije ciste, nakon čega slijedi identifikacija vrste na osnovu morfologije pojedinačnih cisti i larvi, u kombinaciji sa PCR testom u stvarnom vremenu na osnovu metode Gamel et al., 2017. ili PCR u stvarnom vremenu zasnovanom na metodi Lombard et. Al. 2024.; <sup>(3)</sup>;

- izdvajanje cisti nematoda iz ostataka, nakon čega slijedi identifikacija vrsta sa PCR testom u stvarnom vremenu na osnovu metode Gamel et al., 2017.;

-izdvajanje cisti nematoda iz ostataka na osnovu morfologije ciste, nakon čega slijedi detekcija i identifikacija vrsta na osnovu PCR testa u stvarnom vremenu održivih cista i živih larvi zasnovanom na metodi Lombard et. Al. 2024.

2. Uzorkovanje za službeni posebni nadzor radi praćenja iz člana 7 ovog pravilnika sprovodi se u skladu sa jednim od sljedećih načina uzorkovanja:

a) uzorkovanje iz tačke 1, sa minimalnom stopom (količinom uzorkovanja zemlje po ha) od najmanje 400 ml/ha;

b) ciljano uzorkovanje najmanje 400 ml zemlje nakon vizuelnog pregleda korijenja ako postoje vidljivi simptomi; ili

c) uzorkovanje najmanje 400 ml zemlje koja je u dodiru sa krompirom nakon vađenja pod uslovom da je moguće utvrditi proizvodnu jedinicu u kojoj je uzgajan krompir.

Testiranje za službeni nadzor radi praćenja iz člana 7 ovog pravilnika sprovodi se u skladu sa tačkom 1 ovog Priloga.

3. Izuzetno od tačke 1, standardna stopa uzorkovanja može se smanjiti na najmanje 400 ml zemlje/ha ako:

a) postoje pisani dokazi da se krompir ili bilje navedeno u tački 1 Priloga 1 nijesu uzgajali i nijesu bili prisutni u proizvodnoj jedinici šest godina prije službenog posebnog nadzora radi otkrivanja;

b) ni jedan primjerak štetnog organizma nije pronađen tokom posljednja dva uzastopna službena posebna nadzora radi otkrivanja u uzorcima od 1500 ml zemlje/ha i nakon izvršenog prvog službenog

posebnog nadzora radi otkrivanja nisu uzgajani krompir ili bilje iz tačke 1 Priloga 1, osim onog za koje je obavezan službeni posebni nadzor radi otkrivanja u skladu sa članom 4 stav 1 ovog pravilnika;

c) nijedan primjerak štetnog organizma ili cisti štetnog organizma bez živog sadržaja nisu pronađeni tokom poslednjeg posebnog službenog nadzora radi otkrivanja, u uzorku veličine najmanje 1500 ml zemlje/ha i u proizvodnoj jedinici nakon poslednjeg službenog nadzora radi otkrivanja nijesu uzgajani krompir ili bilje iz tačke 1 Priloga 1, osim onog za koje je obavezan službeni posebni nadzor radi otkrivanja u skladu sa članom 4 stav 1 ovog pravilnika.

4. Stopa uzorkovanja (količina zemlje po ha) može se smanjiti za parcele veće od 8 ha i 4 ha u sljedećim slučajevima:

a) kod standardne stope uzorka iz tačke 1 ovog Priloga, prvih 8 ha uzorkuje se po stopi koja je navedena, ali se može smanjiti za svaki dodatni hektar na najmanje 400 ml zemlje/ha;

b) kod umanjene veličine uzorka iz tačke 3 ovog Priloga, prvih 4 ha se uzorkuje po stopi koja je navedena, ali se može smanjiti za svaki dodatni hektar na najmanje 200 ml zemlje/ha.

5. Umanjeni uzorak iz tač. 3 i 4 može se upotrebljavati u daljnjim službenim posebnim nadzorima radi otkrivanja iz člana 3 stav 1 sve dok se u predmetnoj proizvodnoj jedinici ne pronađu štetni organizmi.

6. Standardna veličina uzorka zemlje može se smanjiti na najmanje 200 ml zemlje/ha pod uslovom da se proizvodna jedinica nalazi na području koje je proglašeno nezaraženim štetnim organizmom i da je označena, održavana i nadzirana u skladu sa relevantnim Međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere (ISPM br. 4) <sup>(4)</sup>.

7. Najmanja veličina uzorka zemlje u svim slučajevima je 200 ml zemlje po proizvodnoj jedinici.

<sup>(1)</sup> Bulman, S.R. & Marshall, J.W. (1997.). Differentiation of Australasian potato cyst nematode (PCN) populations using the Polymerase Chain Reaction (PCR). New Zealand Journal of Crop and Horticultural Science 25, str. 123.–129.

<sup>(2)</sup> Skantar, A.M., Handoo, Z.A., Carta, L.K., Chitwood, D.J. (2007). Morphological and molecular identification of *Globodera pallida* associated with Potato in Idaho. Journal of Nematology 39(2), str. 133.–144.

<sup>(3)</sup> Lombard L, Dekker-Nooren CCEM, Wuijster B, van Kessel, SP, van Duivenbode I, van Bruggen AS, van Heese EYJ (2024) Comparing the effectiveness of real time PCRs to simultaneously detect and identify viable *Globodera pallida* and *G. rostochiensis*. Eur J Plant Pathol, <https://doi.org/10.1007/s10658-024-02864-7>

<sup>(4)</sup> ISPM 4. 1995. Zahtjevi za uspostavljanje područja slobodnih od štetnog organizma, Rim, IPPC, FAO. <https://www.ippc.int/en/publications/614/>

TABELA ZA PRIKAZIVANJE REZULTATA NADZORA

Tabela za prikazivanje rezultata nadzora krompirovih cistolikih nematoda na teritoriji Crne Gore u prethodnoj kalendarskoj godini:

| Crna Gora | Vrsta posebnog nadzora                                        | Kategorija                                                                                                                                                                      | Područje uzgoja (ha) <sup>(1)</sup> | Površina na kojoj se vrši posebni nadzor (ha) | Primijenjena stopa uzorkovanja u skladu sa tačkama od 1 do 7 Priloga 3 ovog pravilnika i Regulative (EU) 2022/ 1192 <sup>(2)</sup> | Zaražena područja nakon laboratorijskog testiranja (ha) |                                                         |                                                            | Početna veličina zaraženog područja <sup>(6)</sup> (ha) | Ažurirana veličina zaraženog područja <sup>(6)</sup> (ha) | Broj notifikacija o novim izbijanjima štetnih organizama (outbrakes), gdje je odgovarajuće, u skladu sa Implem. Regulativom(EU) 2019/1715* | Dodatne informacije |
|-----------|---------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
|           |                                                               |                                                                                                                                                                                 |                                     |                                               |                                                                                                                                    | Samo G.p. <sup>(3)</sup>                                | Samo G.r. <sup>(4)</sup>                                | G.p. i G. r. prisutne zajedno u istoj proizvodnoj jedinici |                                                         |                                                           |                                                                                                                                            |                     |
|           | Otkrivanje (Član 3 ovog pravilnika i Regulative EU 2022/1192) | —krtole krompira za proizvodnju krtola za sadnju <sup>(7)</sup> ;<br>i — druge biljke domaćini u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika Impl.Regul. (EU) 2022/1192 <sup>(8)</sup> |                                     |                                               |                                                                                                                                    |                                                         |                                                         |                                                            |                                                         |                                                           |                                                                                                                                            |                     |
|           |                                                               | Kategorija                                                                                                                                                                      | Područje uzgoja (ha) <sup>(1)</sup> |                                               |                                                                                                                                    |                                                         | Zaražena područja nakon laboratorijskog testiranja (ha) |                                                            |                                                         |                                                           |                                                                                                                                            |                     |

| Crna Gora | Vrsta posebnog nadzora                                        |                                        | Površina na kojoj se vrši posebni nadzor (ha) | Primijenjena stopa uzorkovanja u skladu sa tačkama od 1 do 7 Priloga 3 ovog pravilnika i Regulative (EU) 2022/1192 <sup>(2)</sup> | Samo G.p. <sup>(3)</sup> | Samo G.r. <sup>(4)</sup> | G.p. i G. r. prisutne zajedno u istoj proizvodnoj jedinici | Početna veličina zaraženog područja <sup>(5)</sup> (ha) | Ažurirana veličina zaraženog područja <sup>(6)</sup> (ha) | Broj notifikacija o novim izbijanjima štetnih organizama (outbrakes), gdje je odgovarajuće, u skladu sa Implem. Regulativom(EU) 2019/1715* | Dodatne informacije |
|-----------|---------------------------------------------------------------|----------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
|           | Otkrivanje (Član 6 ovog pravilnika i Regulative EU 2022/1192) | Krompir koji nije namijenjen za sadnju |                                               |                                                                                                                                   |                          |                          |                                                            |                                                         |                                                           |                                                                                                                                            |                     |

<sup>(1)</sup> relevantno samo u slučaju nadzora radi praćenja

<sup>(2)</sup> Stopa uzorkovanja u smislu Priloga 3 ovog pravilnika i Implementirajuće Regulative (EU) 2022/1192 (utvrđena prvenstveno na osnovu obima uzorka); svaku stopu uzorkovanja treba unijeti u zaseban red.

<sup>(3)</sup> *Globodera pallida*.

<sup>(4)</sup> *Globodera rostochiensis*.

<sup>(5)</sup> Ukupna veličina zaraženog područja u godini koja prethodi godini na koju se odnosi izvještaj.

<sup>(6)</sup> Ukupna veličina zaraženog područja u godini na koju se odnosi izvještaj.

<sup>(7)</sup> Posebni nadzor radi otkrivanja štetnih organizama nije obavezan za sadnju krompira namijenjenog za proizvodnju krhla krompira koji će se upotrebljavati na istom mjestu proizvodnje koje se nalazi na području koje su odredili nadležni organi.

<sup>(8)</sup> Posebni nadzor radi otkrivanja štetnih organizama nije obavezan za sadnju bilja iz Priloga 1 namijenjenog za presađivanje na istom mjestu proizvodnje koje se nalazi na području koje je odredio nadležni organ i za bilje navedeno u tač. 2 i 3 Priloga 1 koje je namijenjeno za presađivanje, ako se na ubrano bilje primjenjuju službeno odobrene mjere iz tačke 1 Priloga 2 ovog pravilnika."

\*Upotreba informacionog sistema IMSOC danom pristupanja Crne Gore EU"